

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21.05.2001, sp. zn. 3 To 46/2001, ECLI:CZ:VSPH:2001:3.TO.46.2001.1

Číslo: 17/2002

Právní věta:

I když se přípravné řízení proti obžalovanému důvodně konalo ve formě řízení proti uprchlému (§ 302 odst. 1 tr. ř.), je povinností soudu po podání obžaloby zjišťovat, zda u obžalovaného přetrvávají důvody pro tento zvláštní způsob řízení i ve stadiu řízení před soudem, tzn. zda se obžalovaný nadále vyhýbá některým ze způsobů uvedených v ustanovení § 302 odst. 1 tr. ř. trestnímu řízení. Pokud tomu tak již není, soud pokračuje v řízení podle obecných ustanovení trestního řádu, a nikoliv podle zvláštních ustanovení o konání řízení proti uprchlému.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 21.11.2000

Spisová značka: 3 To 46/2001

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení proti uprchlému

Předpisy: § 302 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze zrušil k odvolání obžalovaného M. B. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 3. 2001 sp. zn. 2 T 62/98 a věc vrátil soudu prvního stupně, aby ve věci znovu jednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í:

Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 3. 2001 sp. zn. 2 T 62/98 byl obžalovaný M. B. uznán vinným trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné dávky podle § 148 odst. 1, odst. 3 tr. zák. č. 290/1993 Sb. Podle § 148 odst. 3 tr. zák. mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání šesti a půl roku se zařazením pro výkon takto uloženého trestu podle § 39a odst. 3 tr. zák. do věznic s dozorem. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. soud obžalovanému uložil trest zákazu činnosti - podnikání v oboru koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodeje v trvání šesti roků.

Obžalovaný se měl trestné činnosti dopustit tím, že jako daňový subjekt, majitel společnosti M. se

sídlem v D., v souvislosti s nákupem lehkých topných olejů, které prodával jako motorovou naftu, a zprostředkovatelskou činností, v letech 1993 a 1994 nepodal u příslušného Finančního úřadu v D. daňová přiznání k dani z příjmů fyzických osob, čímž tuto daň zkrátil o 10 220 626 Kč, a v podaných daňových přiznáních k dani z přidané hodnoty za II. až IV. čtvrtletí 1993 neuvedl všechny rozhodné údaje pro stanovení správného základu a výpočet této daně, kterou tak zkrátil o 4 950 979 Kč, a obě daně za uvedené období zkrátil celkem o 15 171 605 Kč.

Obžalovaný v zákonné lhůtě podal proti tomuto rozsudku odvolání, které prostřednictvím své obhájkyň odůvodnil.

Odvolání směřuje do výroku o vině i trestu a do výroků souvisejících. Především namítá, že nebyly splněny podmínky, aby bylo možno proti němu vést řízení jako proti uprchlému ve smyslu § 302 a násl. tr. ř. Území České republiky opustil v roce 1993 a vrátil se v roce 1998, dokonce byl v roce 1999 v souvislosti s jinou trestní věcí kontaktován vyšetřovatelem, který vyšetřoval jeho trestní věc. V průběhu roku 1999 žádal o nový občanský průkaz, který mu byl bez problémů vystaven, opět se tedy dostal do kontaktu s policií. Byl také před jednáním u soudu veden jako uchazeč o zaměstnání u Úřadu práce v D. a posléze zaměstnán u TS. v D. Poukazuje na rozh. č. 20/1975 Sb. rozh. tr. Dochází k závěru, že pokud soud prvního stupně vedl řízení proti uprchlému, aniž by zkoumal existenci podmínek k takovému řízení, byl porušen zákon, neboť mu jako obžalovanému byla odňata možnost účinné obhajoby a bylo tak porušeno jeho ústavně dané právo. Dále k samotnému skutku namítá, že byl vězněn osobami, které měly spojitost s obchodem s L., a také se domnívá, že některé jeho podpisy na zajištěných smlouvách a fakturách byly zfalšovány. K těmto a dalším náležitostem by se rád v řízení před soudem vyjádřil. V závěru navrhl, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc vrácena k novému projednání a rozhodnutí soudu prvního stupně.

Vrchní soud v Praze přezkoumal z podnětu odvolání obžalovaného podle § 254 odst. 1 tr. ř. správnost výroků napadeného rozsudku, jakož i správnost postupu řízení, které mu předcházelo, přihlížeje přitom i k vadám, které nebyly odvoláním výtýkány, a dospěl k následujícímu závěru:

Krajský soud v Ústí nad Labem vedl řízení proti obžalovanému M. B. jako proti uprchlému. V rámci projednání trestní věci provedl dokazování v rozsahu důkazů shromážděných v přípravném řízení. Na základě nich dospěl ke skutkovým zjištěním a závěrům o právní kvalifikaci jednání obžalovaného, kdy jej uznal vinným výše uvedeným trestným činem a následně mu uložil ve výroku napadeného rozsudku uvedený trest.

Vrchní soud v Praze zjistil, že obžaloba na tehdy obviněného M. B. byla ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem podána dne 1. 7. 1998. V této obžalobě státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem navrhl ve smyslu § 305 tr. ř., aby řízení před soudem proti obviněnému probíhalo jako řízení proti uprchlému. Připomíná se, že již řízení přípravné probíhalo ve smyslu § 302 tr. ř., a Vrchní soud v Praze v tomto směru považuje postup orgánů činných v přípravném řízení za plně odůvodněný, odpovídající požadavkům zákona. K jinému závěru však musel dojít v případě řízení před soudem. Hlavní líčení bylo po podání obžaloby nařízeno po delší době na den 13. 3. 2001. V rámci nařizování hlavního líčení nebylo zkoumáno, zda důvody pro vedení řízení ve smyslu § 302 odst. 1 tr. ř. i nadále trvají. Takovýto postup nelze ze spisového materiálu zjistit ani ze strany intervenujícího státního zástupce. Přesto bylo prohlášeno usnesení, že podle § 302 odst. 1 tr. ř. bude konáno řízení proti uprchlému. Ze spisového materiálu dále vyplývá, že se po vyhlášení odsuzujícího rozsudku ze dne 13. 3. 2001 bez předvolání dne 16. 3. 2001 dostavil obžalovaný M. B. a uvedl skutečnosti týkající se svého pobytu v cizině, jakož i dobu svého návratu do České republiky.

Vrchní soud v Praze na základě těchto údajů prověřil jejich pravdivost dotazy u Okresního úřadu v D. ohledně vydání občanských průkazů, u Úřadu práce v D. ohledně registrace uchazeče o zaměstnání, u TS. v D. ohledně pracovního zařazení. Současně prověřil na Ministerstvu vnitra, odboru

informatizace veřejné správy, oddělení informačních zdrojů i hlášený trvalý pobyt obžalovaného. Ze souhrnu těchto informací vrchní soud dospěl k závěru, že tvrzení obžalovaného o jeho návratu do České republiky v roce 1998 a o jeho pobytu na území České republiky v době nařizování hlavního líčení a také přímo v době konání soudního řízení se zakládají na pravdě.

Za této situace ovšem nebyl důvod konat hlavní líčení proti uprchlému, a to ani pro případ, že přípravné řízení bylo zcela důvodně vedeno podle § 302 odst. 1 tr. ř. V tomto směru se připomíná rozhodnutí č. 43/1972 Sb. rozh. tr., kdy po návratu uprchlého po podání obžaloby, pokud je věc náležitě objasněna a nejsou tu ani jiné důvody, pro něž by bylo třeba vrátit věc k došetření státnímu zástupci, pokračuje soud v trestním stíhání obviněného podle obecných ustanovení trestního řádu. Shodně pak rozhodnutí č. 20/1975 Sb. rozh. tr., na něž obžalovaný v odůvodnění podaného odvolání poukazuje.

Vrchní soud v Praze tedy uzavírá, že řízením vedeným proti uprchlému za situace, že obžalovaný se v době přípravy a konání hlavního líčení nacházel v České republice (když tuto skutečnost, jak vyplývá z trestního spisu, soud vůbec nezjišťoval), došlo k porušení ustanovení trestního řádu především v těch ustanoveních, jimiž se má zabezpečit právo obžalovaného na obhajobu. Tento nedostatek nelze odstranit poukazem na ustanovení § 304 tr. ř., podle kterého obhájce obviněného v řízení podle § 302 odst. 1 tr. ř. má stejná práva jako obviněný. Nelze je napravit ani případnou argumentací, že předvolání obžalovaného k hlavnímu líčení bylo vhodným způsobem uveřejněno, v daném případě vyvěšením na soudní desce (srov. § 306 odst. 2, větu první, tr. ř.). Zásadní překážkou totiž je, že nebyl důvod konat řízení proti uprchlému jako zvláštní způsob řízení (§ 290 tr. ř. a násl.) a mělo se v dané trestní věci vést řízení podle obecných pravidel (§ 196 a násl. tr. ř.).

Vrchní soud v Praze proto na základě odvolání podaného obžalovaným napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil s tím, že podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Krajský soud bude muset řádně M. B. k hlavnímu líčení předvolat a v novém řízení mu umožnit uplatnění jeho práv obžalovaného. Jedině na základě takového postupu bude moci rozhodnout ve věci, když se nevylučuje možnost opatření a provedení i dalších pro rozhodnutí potřebných důkazů, které v dosavadním řízení krajský soud k dispozici neměl, pokud taková nutnost v návaznosti na argumentaci obhajoby obžalovaného nastane.

Pro úplnost Vrchní soud v Praze poukazuje na ustanovení §120 odst. 3 tr. ř. a na požadavek přesného označení trestného činu, jehož se výrok týká, a to ... uvedením místa, času a způsobu spáchání, případně i uvedením jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným ... Jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozsudku, takové upřesňující údaje krajský soud k dispozici má.